EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2024.6.27.
COM(2024) 259 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK

az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló Periklész IV program 2023. évi végrehajtásáról és eredményeiről

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE

AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK ÉS AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANKNAK

az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló Periklész IV program 2023. évi végrehajtásáról és eredményeiről

1. Általános információk

A Periklész IV program (a továbbiakban: a program) az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program. A program a 2013–2020-as időszakban végrehajtott Periklész 2020 program, valamint a 2002–2013 közötti időszakban végrehajtott Periklész program helyébe lép. A programot a 2021. május 20-i **(EU) 2021/840 európai parlamenti és tanácsi rendelet**[1] hozta létre. **A program alkalmazását a 2021. szeptember 21-i (EU) 2021/1696 tanácsi rendelet**[2] **kiterjesztette az euroövezeten kívüli tagállamokra.** Az (EU) 2021/840 rendelet értelmében a program 2027. december 31-ig tart. A **rendelet 12. cikkének (3) bekezdése** előírja, hogy a Bizottságnak évente tájékoztatnia kell az Európai Parlamentet és a Tanácsot a program eredményeiről. Ez az éves jelentés ennek a követelménynek tesz eleget a 2023. évre vonatkozóan. A jelentés tájékoztatást nyújt a Periklész IV program 2023. évi kötelezettségvállalásairól és végrehajtásáról, valamint a korábbi években és a program előző generációja keretében vállalt intézkedések 2023. évi végrehajtásáról.

2. A 2023. évi éves munkaprogram kötelezettségvállalásai

A program 2023. évi végrehajtási költségvetését 667 060 EUR-ban állapították meg, és az Európai Unió 2023. évi általános költségvetésének 06.030100 költségvetési sorából[3] finanszírozták. 2023-ban összesen 666 252,15 EUR összegű kötelezettségvállalásra került sor, ami a teljes költségvetés 99,88 %-a. A program végrehajtására a tagállamok illetékes hatóságainak társfinanszírozott intézkedései (vissza nem térítendő támogatások), valamint közvetlenül a Bizottság által megvalósított „bizottsági intézkedések” révén kerül sor. A kötelezettségvállalás teljes összege magában foglalja a vissza nem térítendő támogatások teljes mértékben elektronikus (papírmentes) irányítási rendszere, az eGrants eszköz[4] alkalmazásával kapcsolatos éves költségek részbeni fedezésére vonatkozó 26 328 EUR összegű kötelezettségvállalást is. Az operatív költségvetési soron felül 200 000 EUR-t bocsátottak rendelkezésre az Európai Unió általános költségvetésének 06.010200 költségvetési során[5]. Ebből az összegből 175 115,50 EUR-t kötöttek le támogató intézkedésekre, például a program félidős értékelésének, valamint az éves eGrants díj

[1] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/840 rendelete (2021. május 20.) az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési program (Periklész IV program) 2021–2027 közötti időszakra történő létrehozásáról és a 331/2014/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről.

[2] A Tanács (EU) 2021/1696 rendelete (2021. szeptember 21.) az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló csere-, segítségnyújtási és képzési programnak (Periklész IV program) a 2021–2027 közötti időszakra történő létrehozásáról szóló (EU) 2021/840 európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazásának a részt nem vevő tagállamokra való kiterjesztéséről.

[3] 06.030100 költségvetési sor: az euro pénzhamisítás elleni védelme.

[4] Az eGrants eszköz alkalmazásának finanszírozására elkülönített teljes összeg 44 941 EUR.

[5] 06.010200 költségvetési sor: az euro pénzhamisítás elleni védelméhez kapcsolódó támogatási kiadások.

fennmaradó részének a fedezésére[6]. A Periklész IV program félidős értékelésére 156 502,50 EUR-t különítettek el. A Periklész IV rendelet 13. cikke kimondja, hogy a Periklész IV program félidős értékelését legkésőbb négy évvel a program kezdete után el kell végezni; a Periklész IV program 2021-ben kezdődött. A 2021–2023 közötti időszakra vonatkozó félidős értékelés többek között a program célkitűzéseinek elérését fogja értékelni az eredményesség, a hatékonyság, a relevancia, a koherencia és az uniós hozzáadott érték szempontjából.

A program végrehajtása tükrözi a tagállamok és a Bizottság elkötelezettségét az euro pénzhamisítás elleni védelme iránt. Az éves stratégiával kapcsolatban az Eurohamisítási Szakértői Csoport (ECEG) ülésein folytatott megbeszélések eredményeként 2023-ban sikerült a fő kockázatokat kezelni és a teljes költségvetés 99,88 %-át lekötni. A program összesen tíz projekt[7] finanszírozására vállalt kötelezettséget: Ebből kilenc projekt a tagállamok illetékes hatóságai által benyújtott támogatási kérelem alapján vissza nem térítendő támogatásban részesült, egy pedig bizottsági intézkedés volt.

A bizottsági intézkedést 2023-ban végrehajtották, egy vissza nem térítendő támogatást 2023-ban részlegesen végrehajtottak, a többit pedig 2024-ben és azt követően fogják teljeskörűen végrehajtani.

I. és II. ábra: A finanszírozott intézkedések típusa és az intézkedések száma tagállamonként (2023-ban vállalt intézkedések, lásd az I. mellékletet)

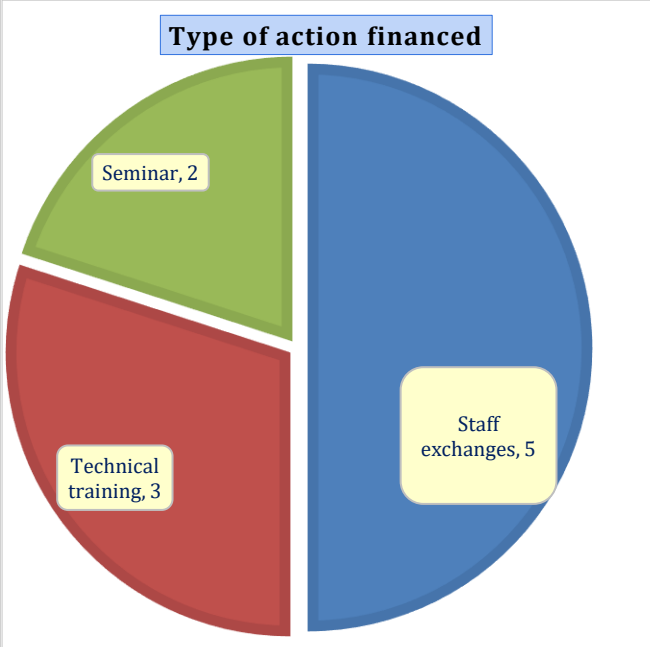

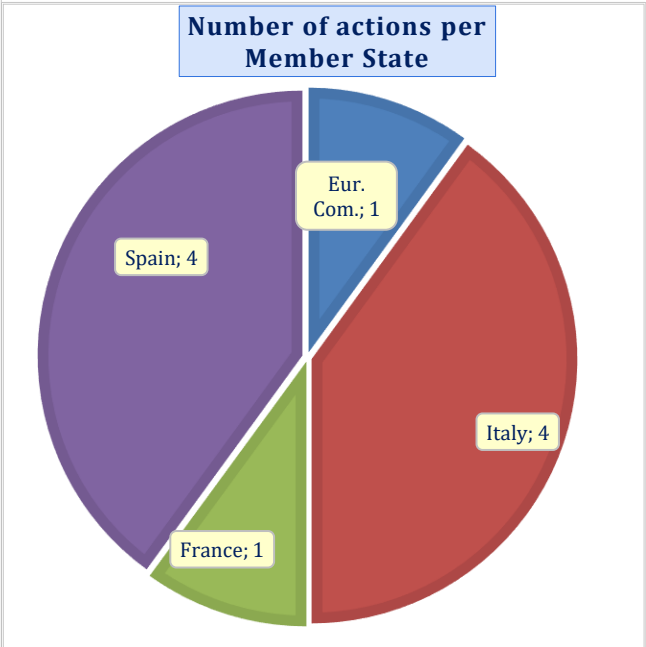

Érdemes megjegyezni, hogy az eurohamisítás által leginkább érintett tagállamok közül kettő, Olaszország és Spanyolország idén ismét részesült a Periklész program keretében vissza nem térítendő támogatásban.

2023-ban öt személyzeti csereprogram, három szakmai képzés és két szeminárium lebonyolítására történt kötelezettségvállalás. Az intézkedésekre – az euro pénzhamisítás elleni

[6] A fennmaradó 24 884,50 EUR-t átutalták a Költségvetési Főigazgatósághoz.
[7] A Periklész program keretében 2023-ban vállalt intézkedések részletes áttekintését az I. melléklet tartalmazza.

védelméhez kapcsolódó konkrét igényektől függően – az Unió területén belül, illetve azon kívül is sor kerülhet. Létrehozása óta a program egyre többször alkalmaz regionális megközelítést azáltal, hogy intézkedései a világnak azokra a régióira is kiterjednek, amelyek különösen fontosak a hamisítás elleni küzdelemben.

3. Az intézkedések végrehajtása 2023-ban[8]

Áttekintés

Ez a szakasz a Periklész program keretében a 2023. naptári évben finanszírozott valamennyi intézkedés végrehajtását elemzi. Konkrétabban a Periklész IV 2021., 2022. és 2023. évi költségvetésében lekötött hat vissza nem térítendő támogatással és két bizottsági intézkedéssel, valamint a korábbi Periklész 2020 program éves költségvetéseiben lekötött három vissza nem térítendő támogatással foglalkozik. Ez alátámasztja a program koncepciójának folytonosságát, és tükrözi, hogy a Periklész program az éves alapon végrehajtott intézkedésekkel hatékonyan védi az eurót a pénzhamisítással szemben.

2023-ban a Periklész program finanszírozásában összesen tizenhárom intézkedésre került sor:

- Olaszország részlegesen végrehajtott egy, 2023-ban vállalt, vissza nem térítendő támogatásban részesülő intézkedést;
- a következő tagállamok végrehajtottak hat, 2021–2022-ben vállalt, vissza nem térítendő támogatásban részesülő intézkedést: Spanyolország (három intézkedés), Horvátország (két intézkedés), Olaszország (egy intézkedés);
- három, 2019–2020-ban vállalt, vissza nem térítendő támogatásban részesülő intézkedés több szakaszból áll (személyzeti csereprogramokat és szemináriumokat is tartalmaz), és ezért egy naptári éven belül nem hajtható végre (egy-egy intézkedés Olaszországban, Romániában, illetve Franciaországban);
- három intézkedést a Bizottság hajtott végre közbeszerzési eljárás keretében (egy intézkedést kötöttek le 2023-ban).

Az említett intézkedések hét személyzeti csereprogramot, két konferenciát és négy szakmai képzést foglalnak magukban (lásd még a fenti 2. szakaszt). A fent említett programokban a becslések szerint 526 szakértő vett részt.

[8] A Periklész program keretében 2023-ban végrehajtott intézkedések részletes áttekintését a II. melléklet tartalmazza.

III. és IV. ábra: A résztvevők származása és szakmai háttere (2023-ban végrehajtott intézkedések, lásd a II. mellékletet)[9]

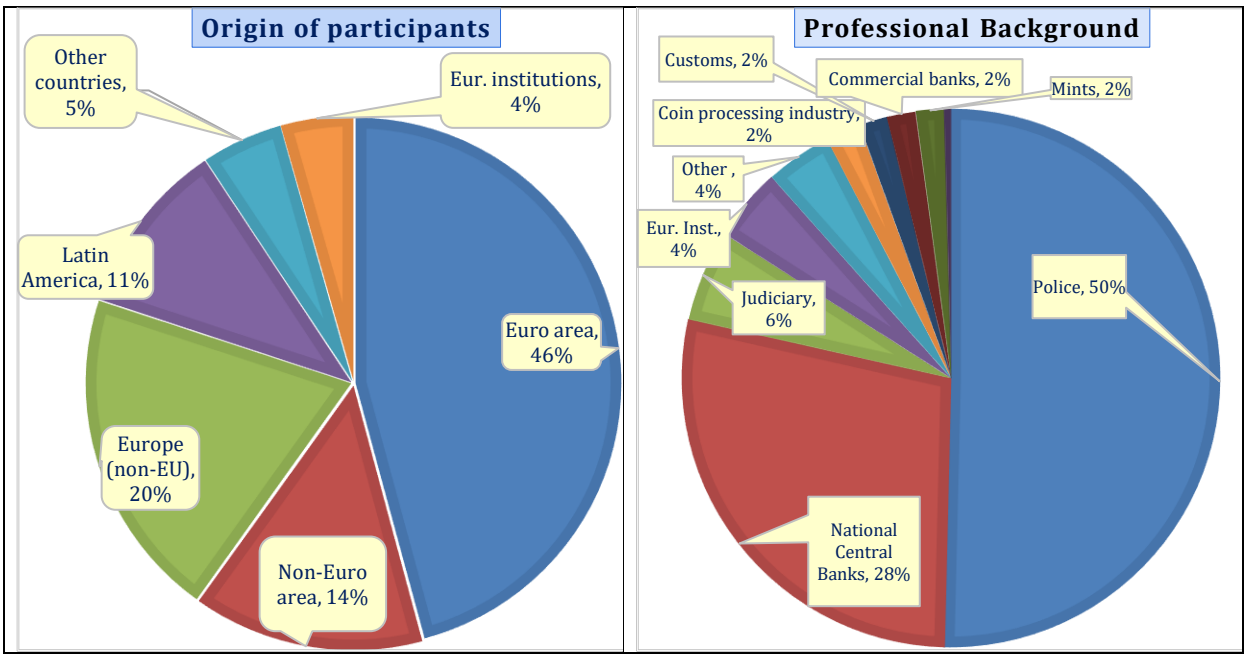

Ami a származási országot illeti, a résztvevők 54 országból érkeztek. A képzésben részt vevők többsége (80 %) Európából származik: 46 %-uk az euroövezet tagállamaiból, míg az euroövezeten kívüli tagállamokból érkezők aránya 14 %-ot tesz ki, a nem uniós európai országokból érkezők aránya pedig 20 %-ot; a képzésben részt vevők 11 %-a Latin-Amerikából származik. Végül, a résztvevők 4 %-a képviselte az európai intézményeket, 1 %-a Afrikából és a Közel-Keletről, 5 %-a pedig más régiókból érkezett.

A résztvevők szakmai hátterét tekintve az összes résztvevő 50 %-át a rendőri erők tagjai tették ki. Kiemelkedően magas részvételük oka, hogy a rendőri hatóságok állnak az eurohamisítás elleni küzdelem frontvonalában, és a rendőrségi személyzet tagjai között nyomozók és technikusok egyaránt megtalálhatók. A résztvevők 50 %-a egyéb kategóriához tartozott: a nemzeti központi bankok szakértői 28 %-ot képviseltek, így ők alkották a résztvevők második legnagyobb csoportját. Akárcsak 2022-ben, 2023-ban is számos intézkedés zajlott a központi bankok részvételével. Képviseltették magukat a bírói kar tagjai (6 %), az uniós intézmények (4 %), a pénzverdék (2 %), valamint a vámhatóságok (<2 %), ami azt tükrözi, hogy a résztvevők az érintett szakmai területek teljes skáláját lefedik. Végezetül „az 1210-es platform 5. ülése” elnevezésű bizottsági intézkedés végrehajtása az érmefeldolgozógép-ipar képviselőinek magas részvételét eredményezte (2 %), újfent megerősítve, hogy a magánszektor jelentős érdekelt félnek számít a hamisítás elleni küzdelemben. Következésképpen a program végrehajtása során – magas fokú diverzifikáció mellett – teljesülnek a program transznacionális és multidiszciplináris jellegére vonatkozó követelmények, a 2021/840/EU rendelet előírásainak megfelelően.

[9] Az adatok egyaránt vonatkoznak a Periklész IV program és a Periklész 2020 program keretében finanszírozott intézkedésekre.

Főbb tudnivalók a 2023. évi végrehajtásról

2023-ban a program keretében sikerült fenntartani és tovább erősíteni a regionális együttműködést Délkelet-Európában és Latin-Amerikában:

- 2023-ban több olyan Periklész intézkedést hajtottak végre, amelynek középpontjában a délkelet-európai illetékes nemzeti hatóságok közötti szoros együttműködés ösztönzése és fenntartása állt. Ez magában foglalta az olasz Comando Carabinieri Antifalsificazione Monetaria (CCAFM) által szervezett két személyzeti csereprogramot, a Guardia di Finanza (GDF) és a román rendőrség (GIRP) által szervezett konferenciákat, valamint az euro védelmét szolgáló balkáni hálózat 5. konferenciáját, amelyet a Horvát Nemzeti Bank szervezett, és amelynek célja a délkelet-európai országok közötti együttműködés szorosabbra fűzése volt. Ezen túlmenően Chișinăuban (Moldova) sor került „Az euro pénzhamisítás elleni védelmére irányuló képzés" elnevezésű bizottsági intézkedésre, amelynek keretében a valuták (köztük az euro) hamisítás elleni védelmével foglalkozó következő főbb moldovai illetékes hatóságok képviselői találkoztak: rendőrség/belügyminisztérium, nemzeti bank, igazságszolgáltatási és vámügyi hatóságok.
- A spanyol Brigada de Investigación del Banco de España (BIBE) által szervezett „A pénzhamisítással kapcsolatos képzés latin-amerikai országok szakértői számára" elnevezésű tanfolyamon 15 latin-amerikai ország hatóságai vettek részt a kolumbiai Bogotában. A cél az volt, hogy előmozdítsák az euro pénzhamisítás elleni védelmét szolgáló intézkedéseket a hamisítás szempontjából potenciálisan érzékeny latin-amerikai országokban. Ez az intézkedés hozzájárult a pénzhamisítással foglalkozó nemzeti központi hivatalok létrehozásához és működtetéséhez is a részt vevő országokban. Egy korábbi, ugyanilyen formátumú képzés alapján Argentína már létrehozott ilyen nemzeti központi hivatalt.

A program 2023. évi végrehajtása olyan intézkedéseket is magában foglalt, amelyek a pénzhamisítás elleni küzdelem aktuális fejleményeire összpontosítottak:

- Több intézkedés irányult a következő kiemelt területekre: a kiváló minőségű hamisítványok elleni küzdelem, az 1210/2010/EU rendelet végrehajtása és a pénzforgalom céljára nem alkalmas euroérmék kezelése. Az említett témákkal foglalkozó intézkedések közé tartozott a hamis érmék elemzésével kapcsolatban a Spanyol Nemzeti Bank által szervezett képzés, valamint egy bizottsági fellépés, az 1210-es platform 5. ülése, amelyen az érmefeldolgozógép-ipar és a nemzeti érmeszakértői központok érdekelt felei vettek részt. 2023-ban sor került a „Nanoguard 3, fejlett biztonsági elemekkel ellátott érmék kifejlesztése és gyártása" című tanulmány véglegesítésére is. A tanulmány, amelynek elkészítésében ausztriai, franciaországi és németországi pénzverdék vettek részt, és amelynek fő támogatója a Monnaie de Paris volt, újabb lépést jelent az euroérmék biztonsági jellemzőinek megerősítése felé.
- Számos intézkedés irányult az internet/darknet jelentette fenyegetésre az eurohamisítás összefüggésében, különös tekintettel a pénzutánzatok elérhetőségére. Ezek magukban foglaltak személyzeti csereprogramokat és szakmai képzéseket, például a pénzhamisítás elleni nyomozási technikákkal kapcsolatos személyzeti

csereprogramot (SEITACC-2), amelyet az olasz CCAFM szervezett, továbbá a spanyol BIBE által a pénzhamisítás témájában latin-amerikai országok szakértői számára 2023-ban szervezett tanfolyamot; e programok egyik fontos központi témája volt a hamis pénz darkneten/interneten történő forgalmazása.

Közbeszerzés keretében került sor a játék- és kellékpénzekkel („movie money”, „prop copy”) és egyéb pénzutánzatokkal kapcsolatos tanulmány elkészítésére, amelynek általános célkitűzése az volt, hogy kiegészítse és továbbfejlessze az Európai Bizottság, az EKB és az Europol által eddig végzett elemzések eredményeit. Teljeskörűen feltérképezte a játék- és kellékpénzek és egyéb pénzutánzatok előállítását, értékesítését és forgalomba hozatalát uniós és nemzetközi összefüggésben. Ennek során a tanulmány elemezte a jelenséggel kapcsolatos európai, nemzeti és harmadik országbeli bűnüldözési és igazságügyi megközelítéseket azzal a céllal, hogy előmozdítsa az említett fenyegetéssel szembeni fellépést lehetővé tevő átlátható közös uniós keret létrehozását.

4. A mennyiségi és minőségi mutatók nyomon követése

Az (EU) 2021/840 rendelet 12. cikkének (3) bekezdése előírja, hogy e jelentésnek be kell számolnia a Periklész IV program mennyiségi és minőségi mutatóiról. E mutatók éves adatai a következők:

1. **Felderített hamis eurók száma (2023-ban: 476 000 bankjegy és 414 406 érme).** E mutatóval kapcsolatban az a cél, hogy a felderített hamis eurók (bankjegyek és érmék) száma a 2014–2020 közötti időszak átlagához (671 000/174 112) képest +/–5 %-os tartományban maradjon. A hamis bankjegyek száma a célértéknél alacsonyabb, a hamis érmék száma pedig magasabb. Meg kell azonban jegyezni, hogy csak közvetett kapcsolat van a program és e mutatók között, mivel a mutatók alakulását számos külső tényező nagymértékben befolyásolja. E külső tényezők közé tartoznak a rendőrségi nyomozások terén elért eredmények és a hamisított termékek mennyisége.
2. **Felszámolt illegális műhelyek száma (2023-ban 9):** A felszámolt illegális műhelyek számával összefüggésben az a cél, hogy ez az érték a 2019-es 22-höz viszonyítva átlagosan +/–10 %-os tartományon belül maradjon. A 2023-ban felszámolt illegális műhelyek száma a célértéknél alacsonyabb. Ahogy az 1. mutató kapcsán kifejtettük, csak közvetett kapcsolat van a program és e mutató között, mivel a mutató alakulását számos külső tényező nagymértékben befolyásolja.
3. **A programra pályázó egyedi illetékes hatóságok száma (2023-ban 8):** Ez a mutató az illetékes nemzeti hatóságok program iránti érdeklődésének mérésére szolgál. A meghatározott célértékek a következők: 2024-ben 12, 2027-ben pedig 24. Az egyedi kérelmezők száma a végrehajtás harmadik évében elérte a 2024-re megállapított mérföldkő 70 %-át, ami összhangban van a várakozásokkal.
4. **A program által finanszírozott intézkedések résztvevőinek elégedettségi aránya (2023-ban 98,97 %):** Ez a mutató azt méri, hogy a résztvevők milyen minőségűnek érzékelik a képzéseket. A célérték 75 %, a pozitív visszajelzések százalékos aránya ennél számottevően magasabb.
5. **A már korábbi Periklész-intézkedésekben is részt vett kedvezményezettek visszajelzései a program által az euro pénzhamisítással szembeni védelmét célzó**

tevékenységeikre gyakorolt hatásról (2023-ban 98,31 %): Ez a mutató a program intézkedéseinek fenntarthatóságát méri. A célérték 75 %, a pozitív visszajelzések százalékos aránya ennél számottevően magasabb.

5. Következtetések és további lépések

A Periklész IV program – az elődjéhez hasonlóan – továbbra is a pénzhamisítás elleni küzdelem fontos és hatékony eszköze. A program képezi a tanulmányokhoz, az együttműködés fenntartásához és fejlesztéséhez, valamint az eurohamisítás elleni küzdelemben részt vevő szereplők bevált gyakorlatainak cseréjéhez nyújtott támogatás alapját. Ezt alátámasztja az a tény is, hogy 2023-ban a teljes költségvetés 99,88 %-át kötötték le, bizonyítva a tagállamok program iránti érdeklődését.

A Bizottság rendszeresen tájékoztatja az Eurohamisítási Szakértői Csoport (a továbbiakban: ECEG) szakértőit a program keretében támogatott intézkedések eredményéről. 2023-ban három ECEG-találkozóra került sor. A program szorosan illeszkedik más releváns, uniós szintű programokhoz és intézkedésekhez, valamint nagymértékben kiegészíti azokat, mert célja kizárólag az euro védelme a szervezett bűnözés konkrét formájának – nevezetesen az eurohamisításnak – a megelőzése és üldözése révén. Ez a kiegészítő jelleg egyértelműen tetten érhető az Európai Szomszédságpolitika és a Csatlakozási Tárgyalások Főigazgatósága (DG NEAR) által a ***technikai segítségnyújtás és információcsere (TAIEX)*** céljából létrehozott eszközzel összefüggésben, amelyet a leggyakrabban a csatlakozási tárgyalások támogatása során használnak, valamint a Migrációügyi és Uniós Belügyi Főigazgatóság (DG HOME) Belső Biztonsági Alapjának rendőrségi együttműködést támogató eszközével[10] összefüggésben, amely a bűnmegelőzésre és általában a bűnüldözésre irányul. Miután a pénzhamisítás az EMPACT[11] operatív cselekvési tervének egyik prioritása, a Bizottság szorosan együttműködik az érintett EMPACT-irányítóval annak érdekében, hogy maximalizálja a két finanszírozási forrás közötti kiegészítő jelleget.

A program végrehajtásának eredményei és az ECEG által megvitatott, újonnan jelentkező fenyegetések folyamatos elemzése alapján a 2024. év prioritásai[12] a következők:

- a hamisított euro előállítása és terjesztése által különösen érintett tagállamok közötti együttműködés javítását célzó tevékenységek támogatása,
- az együttműködés ösztönzése azon harmadik országok hatóságaival, amelyekben gyaníthatóan vagy bizonyítottan eurohamisítás folyik,
- az euro védelmét szolgáló hatékony keret fenntartása Délkelet-Európában,
- az aktuális fejlemények:
    - a hamisítványok és jó minőségű összetevők darkneten való forgalmazása, valamint a játék- és kellékpénzek (és egyéb pénzutánzatok) internetes értékesítése,

[10] Az Európai Parlament és a Tanács 513/2014/EU rendelete (2014. április 16.) a Belső Biztonsági Alap részét képező, a rendőrségi együttműködés, a bűnmegelőzés és a bűnözés elleni küzdelem, valamint a válságkezelés pénzügyi támogatására szolgáló eszköz létrehozásáról, és a 2007/125/IB tanácsi határozat hatályon kívül helyezéséről (HL L 150., 2014.5.20., 93. o.).

[11] Az EMPACT (Európai Multidiszciplináris Platform a Bűnügyi Fenyegetettség Ellen) az uniós tagállamok által irányított biztonsági kezdeményezés, amelynek célja a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözés jelentette veszélyek azonosítása, rangsorolása és kezelése. 2021-ben az EMPACT a szervezett és súlyos nemzetközi bűnözésre vonatkozó uniós szakpolitikai ciklus állandó folytatásáról szóló tanácsi következtetésekben foglaltaknak megfelelően állandó eszközzé vált. Az EMPACT „szellemi tulajdonnal kapcsolatos bűncselekmények, áru- és pénzhamisítás" elnevezésű prioritása tekintetében Bulgária a vezető tagállam.

[12] A 2024. évi program prioritásai a Periklész IV program finanszírozásáról és a 2024. évi éves munkaprogram elfogadásáról szóló, 2024. január 30-i BIZOTTSÁGI HATÁROZATHOZ (C(2024) 474 final) csatolt éves munkaprogram lényeges részét képezik.

- támogatás a nemzeti központi hivatalok létrehozásához/megerősítéséhez.
- euroérmék: a kiváló minőségű hamisítványok elleni küzdelem, az 1210/2010/EU rendelet végrehajtása és a pénzforgalom céljára alkalmatlan euroérmék kezelése.